

Hodnocení diplomové práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora: Šárka Jirásková

Název práce: Naplňování rodičovských rolí v sociálně vyloučeném prostředí

Vedoucí práce: Mgr. Gabriela Caltová Hepnarová, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Leona Stašová, Ph.D.

Téma práce: Autorka si vybrala jako téma své práce problematiku pro sociální pedagogiku velmi závažnou a významnou. Cílem diplomové práce je dle autorky „popsat a analyzovat způsob života v sociálně vyloučeném prostředí, specifikovat pojmy rodina, rodičovská role, ale také služby, které jsou lidem v tomto sociálním prostředí poskytovány“ (str. 8).

Zaměření práce a její struktura:

Práce je zaměřena teoreticko-empiricky; v teoretické části se autorka věnuje problematice sociálního vyloučení, jeho povaze a situaci v České republice. V další kapitole řeší otázky spojené s rodičovstvím, rodičovskými rolemi a multiproblémovými rodinami. Cennou je podkapitola věnovaná formám a programům pomoci. Pro orientaci a vstup čtenáře do tématu by ještě bylo v samotném úvodu práce vhodné zmínit stav bádání ve vybrané oblasti a poukázat na publikace a výzkumy, na něž autorka navazuje a jejichž záběr rozvíjí.

Empirické šetření: Vlastní empirické šetření autorky je představeno ve čtvrté kapitole. Jeho cílem bylo „zjistit, jakým způsobem rodiče naplňují své role v sociálně vyloučeném prostředí“ (str. 44). Hlavní i dílčí otázky na sebe v zásadě dobře nasedají, jen DVO2 není jedna otázka, ale dvě. Proč nebyly formulovány samostatně? Nelze totiž ani říci, že jsou si sobě blízké tak, že by tvořily zcela logicky jeden okruh. Není také zcela vhodné vyjádření „*Byla zvolena jedna hlavní výzkumná otázka (HVO) a čtyři dílčí výzkumné otázky (DVO), které byly ještě vhodně doplněny dalšími tazatelskými otázkami (TVO)*“. Úkolem tazatelských otázek není doplnit výzkumné otázky.

Z popisu výzkumného vzorku dále není čtenáři zcela zřejmé, jak byl získán. Autorka uvádí, že získala celkem 5 respondentů, čtenář až posléze získá informaci, že to bylo pět respondentů, z čehož jedním byla matka z rodiny a dalšími pracovníci z různých oblastí, kteří s rodinou přicházejí do kontaktu. Zde je možné vnímat určitý nesoulad mezi tím, jak jsou nastaveny výzkumné otázky a kdo byl osloven v šetření. Mohou lidé „mimo rodinu“ opravdu odpovědět na to, jak rodiče monitorují dítě nebo jak chápou svoji roli ve výchově?

Z tohoto důvodu by bylo pro čtenáře velmi cenné, kdyby se mohl seznámit s přepisem alespoň jednoho rozhovoru s jinou osobou, než je rozhovor s matkou, který je zde uveden (a který je opravdu poměrně krátký). Jak dlouhé byly rozhovory s dalšími aktéry? Byl skutečně materiál pro zpracování?

V další části autorka analyzuje výsledky na základě vytvořených kategorií. Čtenáři by usnadnil orientaci úvodní přehled souboru otázek, které byly kladeny respondentům, a posléze i kategorií nebo jejich číslování. Cennou je snaha o kombinování pohledu na případ jedné rodiny z perspektivy různých aktérů, na stranu druhou toto může mít u některých témat/oblastí šetření

svoje zřetelné limity (pohled zvenku x zevnitř). Je škoda, že autorka nevyužila ke studiu více rodin, i když je pochopitelné, že zvolená cílová skupina je spíše obtížně dosažitelnou.

Využitelnost pro praxi je v kontextu studovaného oboru inspirativní, téma je dobře pedagogicky uchopitelné.

Rozsah práce odpovídá požadavkům na diplomové práce, text má 66 stran. Je doplněn seznamem literatury a přílohou.

Práce s odbornými zdroji:

Citované prameny jsou aktuální. Jejich rozsah odpovídá potřebám diplomové práce a studovaného tématu.

Jazyková, formální a stylistická úroveň práce:

Práce je psána srozumitelným jazykem. Místo se objevují drobné chyby či překlepy. Text má také některé nečíslované podkapitoly, např. na str. 25. Ne zcela optimální je také příležitostná „bodová/schematická forma“ textu, např. v kapitole 3.1. Není rovněž zcela jasné, proč je seznam obrázků ve struktuře práce psán tučně a velkým písmem. Působí to poněkud zvláště – jsou tam uvedeny strany 11 a 17 vlastně až na konci struktury.

Celkové zhodnocení diplomové práce:

Autorka prokázala schopnost pracovat s odbornými zdroji a literaturou, podařilo se jí připravit, realizovat a vyhodnotit vlastní výzkumné šetření a poznatky z něj vtělit do svého textu. Přes uváděné nedostatky je zřejmé, že autorka přistupovala ke zvolenému tématu se zájmem a úsilím. Práci lze bez pochyb doporučit k obhajobě.

Konkrétní náměty, připomínky nebo otázky vyžadující doplnění u obhajoby:

- Jak jste stanovila a zjišťovala kritéria (str. 47) pro to, aby byla rodina zařazena do výzkumného šetření?
- Lze výsledky analýzy jednoho případu rodiny v sociálně vyloučeném prostředí nějak zobecnit?

Datum: 19. 5. 2020